

New Books *from Poland*

[Nowe książki z Polski]

Newsletter #19
czerwiec – sierpień 2024

Dariusz Dziektarz
Rozejrzyj się!
Fascynujący
świat polskiej
przyrody

Wydawnictwo: Powergraph
ISBN: 978-83-67845-36-6
Liczba stron: 360

„Rozejrzyj się!” to książka zupełnie inna wśród popularnych ostatnio propozycji wydawniczych o tematyce przyrodniczej. Jest niczym ekscytujący serial opowiadający o światach istniejących równolegle do naszego. Autor nie zaprasza czytelnika do odległych krain, a do uważnego przyglądania się tej przestrzeni, w której człowiek codziennie żyje: własnego domu, pobliskiej łąki, miejskiego parku położonego nieopodal lasu. Książka składa się z krótkich, wzbogaconych często o kulturowy kontekst, nasyconych ciekawostkami i napisanych z humorem i werwą historii opisujących niezwykle cechy, zwyczaje, życiowe cele wybranych zwierząt. Nie są to nudne, suche informacje na temat polskiej fauny. Opowiadki te rozbawią i przykują uwagę nawet tych, których lekcje biologii zniechęciły do zgłębiania tajemnic przyrody. W czasie lektury nie da się nie zwrócić uwagi na piękne ilustracje, szkice i fotografie. /ŁG/

Anna Janko

Załamanie pogody

wiersze z lat 1974 – 2023

Anna Janko *Załamanie pogody. Wiersze z lat 1973–2024*

Wydawnictwo: Państwowy
Instytut Wydawniczy
ISBN: 978-83-8196-354-1
Liczba stron: 360

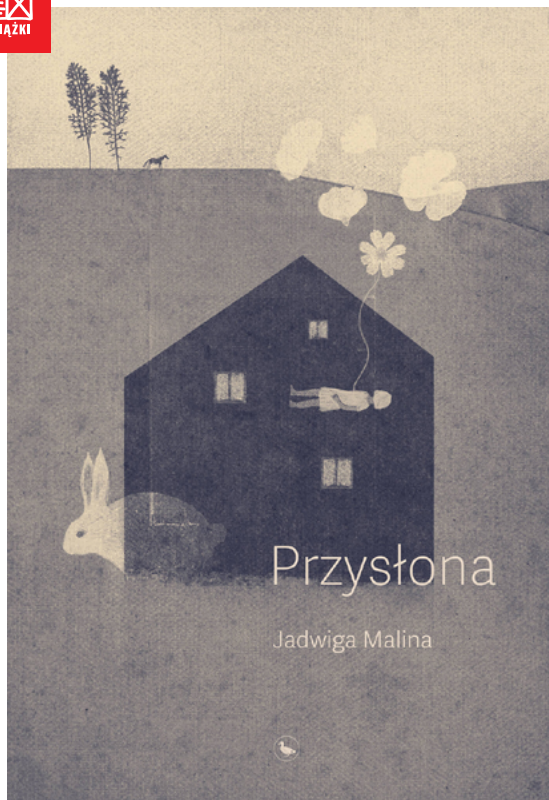
Kiedyś znakomity krytyk literacki Artur Sandauer nazwał Annę Janko „Rimbaudem w spódnicy”. To był początek jej poetyckiej drogi. Nie przestała pisać, jak francuski twórca, we wczesnej młodości. „Załamanie pogody” gromadzi wiersze z okresu przeszło pięćdziesięciu lat. Autorka podzieliła je na wiersze przedwczesne, dwudziestoletnie, wiek męski, wiersze na koniec świata, z miłości, wyjęte z prozy i na te, których nie chciała napisać (dotąd niepublikowane). Liryka ta prowadzi przez świat pogrążający się w chaosie i bólu, ale przez tego rodzaju doświadczenia poetka wychodzi na stronę, po której znajduje wiele „jasnego, przekonującego, wyrazistego” – jak pisze Karol Maliszewski we wstępie do tomu. Janko wpisuje się w grupę poetek (obok Szymborskiej, Hartwig, Kozioł) poszukujących najdoskonalszej powściągliwości w drodze dotarcia do Tajemnicy. Udaje się jej (nie raz) odgadywać zagadkę samej siebie. /JP/

Kornelia Kwajzer
*Rytuały
miłosne
i obyczaje
Słowian*

Wydawnictwo: Muza
ISBN: 978-83-287-3304-6
Liczba stron: 320

Książka opowiada o życiu Słowian, o tym, jak nasi przodkowie postrzegali seksualność, intymność, pożądanie, w jaki sposób energia seksualna łączona była z różnymi obszarami przyrody. Poruszają się w książce kwestie związane z ciążą i porodem, licznymi zwyczajami, na przykład zaplecin (zaplatanie warkocza dziewczynce) i postrzyżyn (obcięcie włosów chłopcu), swaźbą (zaślubinami), z młodzieńczym i dojrzałym życiem erotycznym, wreszcie z rytuałami pogrzebowymi. Autorka analizuje mitologię Słowian zwłaszcza pod kątem seksualności, omawia święta słowiańskie, ich symbolikę, rytuały (w tym poprawiające jakość współżycia), proponuje rozważania na temat kobiecości i męskości, spogląda na problematykę prostytutki, zdrady, kazirodztwa. Nie ogranicza się do fizyczności, jest poszukiwaczką mistycznych wymiarów życia dawnych Słowian. /JP/

Jadwiga Malina
Przystona

Wydawnictwo: Cyranka
ISBN: 978-83-67121-55-2
Liczba stron: 160

Jesteśmy w latach 30. XX wieku. Do fotografii ustawiają się dwie młode kobiety. Włożyły odświętne sukienki, stoją w łagodnym świetle wrześniowego popołudnia. Na pierwszy rzut oka wyglądają jak siostry. W osiemdziesiąt lat później łączy je zaledwie moment uwieczniony w kadrze. Nie zapowiada tragedii wojny, która wkrótce miała złamać życie każdej z nich.

Przenosimy się do współczesności. Niewyjaśniona przeszłość – choć niebezpośrednio – wpływa na życie prawnuczki jednej z dwóch dziewcząt uwiecznionych na fotografii. Im bardziej próbuje ona oddalić się od rodzinnego domu i ukształtować życie na własnych zasadach, tym mocniej przeszłość do niej powraca. W ten sposób splatają się doświadczenia i losy trzech pokoleń kobiet. Jadwiga Malina z empatią i dużą wrażliwością kreśli kobiece portrety i ich indywidualne losy wrzucone w wir historii. Unika uproszczonej psychologii, nie ocenia ich działań, nie szuka łatwego uzasadnienia dla ich decyzji, co stanowi o sile tej powieści. /AC/

Dorota Masłowska

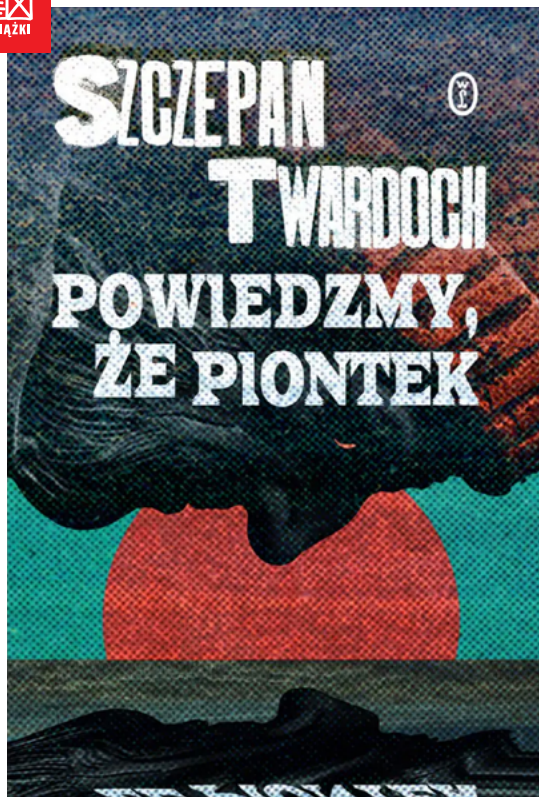
Magiczna rana

KARAKTER

Dorota Masłowska
*Magiczna
rana*

Wydawnictwo: Karakter
ISBN: 978-83-68059-17-5
Liczba stron: 160

„Magiczna rana”, anonsowana przez wydawcę jako „trashowa powieść”, jest raczej zbiorem opowiadań, które tworzą spójną całość za sprawą powracających postaci i wątków. Przeplatają się one na tle znajomej scenografii współczesnego wielkiego miasta, tworzonej przez nocne kluby i pretensjonalne rzemieślnicze piekarnie, nadmiernie oświetlone siłownie i zbudowane za unijne fundusze parkingi. Zaludniają je bohaterowie konstruuja swoje wypowiedzi z rozpoznawalnych, gotowych fraz i modułów, a my, czytając, bawimy się doskonale. Jest tu żywy język i obserwacja społeczna. Nagle jednak spomiędzy fragmentów skryptu mowy wyłażą szwy, a ze ścian budynków zaczyna łuszczyć się licha farba. Wiele bowiem w mieście tandety, wiele też aspiracji. Wspólna dla wszystkich historii wydaje się tęsknota za „wyspami szczęśliwymi”. W realistyczny pejzaż gwałtownie wdziera się groteska i surrealizm, nam zaś śmiech zamiera na ustach. Na pierwszy plan wychodzi cierpienie, rzeczywistość rozpada się, a apokalipsa dzieje się tu i teraz. /AU/

Szczepan Twardoch
*Powiedzmy,
że Piontek*

Wydawnictwo: Wydawnictwo Literackie
ISBN: 978-83-08-08440-3
Liczba stron: 256

Szczepan Twardoch przedstawia trzy historie, różne płaszczyzny czasowe, odmienne warianty losów głównego bohatera. Trzy plany powieściowe łączy tytułowy bohater, Erwin Piontek, emerytowany górnik, który chce opłynąć samotnie świat. Aby zrealizować marzenie życia defrauduje rodzinne oszczędności i wypływa na samotny rejs po Zalewie Rybnickim. Następnie autor przenosi czytelnika w przeszłość, na afrykańską pustynię, do kolonii niemieckiej. Tam bohater jako niemiecki żołnierz, realizujący politykę kolonizacyjną, brutalnie rozprawia się z tubylcami. Trzecia opowieść rozgrywa się w przyszłości, w której ojczyzna bohatera zostaje przemianowana na Ludowe Państwo Polskie, a władzę przejmuje bezwzględny dyktator. Twardoch bardzo zrećnie bawi się konwencjami literackimi, miesza plany i czasy. Na oczach czytelnika formuje tytułową postać. Gra słowna, którą prowadzi z czytelnikiem buduje pozorne poczucie sprawczości, w ogólnym wymiarze pokazuje jednak, że tak naprawdę nic nie zależy od nas. Powiedzmy, że Twardoch ma rację. /KH/

Joanna Wilengowska
*Król Warmii
i Saturna*

Wydawnictwo: Czarne
ISBN: 978-83-8191-942-5
Liczba stron: 168

Tytułowy król Warmii i Saturna to ojciec autorki, Warmiak z dziada pradziada „panujący” nad swoim regionem z mieszkania na jedenastym piętrze gierkowskiego bloku. Jego codzienne życie, zwyczaje, język, miejsca, stereotypy, którymi się posługuje w ocenie innych stanowią elementy specyficznego polskiego świata, zakorzenionego w tradycji pruskiej, germańskiej, naznaczonego traumą rosyjskiego „wyzwolenia”, zanurzonego w obyczajowości chłopskiej i wyrastającego z krainy jezior i lasów. Autorka z humorem i nostalgią ze strzępów rodzinnych historii i wyblakłych obrazów swego dzieciństwa składa jak puzzle sytuację obecnych Warmiaków, z których sama, jako jedna ze stu czterdziestu ośmiu obywateli, zadeklarowała tę narodowość w ostatnim spisie powszechnym. Odkrywanie przeszłości własnej rodziny, szczególnie w Polsce, to często zagłębianie się w wielką historię. Bywa, że czyha tam zupełnie nieoczekiwane dziedzictwo, można się z nim świadomie zmierzyć. /BG/

poznAI przyszłość. Opowiadania o umyśle i nauce

Wydawnictwo: Powergraph
ISBN: 978-83-67845-38-0
Liczba stron: 430

„poznAI przyszłość” to zbiór dziesięciu opowiadań polskich autorów, którzy badają temat przyszłości i roli sztucznej inteligencji. Wśród twórców znajdują się m.in. Radek Rak, Justyna Hankus, Rafał Kosik, Michał Cetnarowski. Każdy z nich wnosi unikalny styl i perspektywę, co sprawia, że antologia jest różnorodna. Książka stawia szereg kontrowersyjnych pytań, ukazując zagrożenia w obliczu rosnącej dominacji technologii i sztucznej inteligencji. Autorzy, poprzez swoje opowiadania, eksplorują problemy roli szeroko rozumianej edukacji oraz znaczenia relacji pomiędzy człowiekiem a maszyną w odmiennej, a jednocześnie niepokojąco bliskiej, rzeczywistości. Wizje te często mają pesymistyczny wydźwięk, co skłania do refleksji nad aktualnym stanem świata. „poznAI przyszłość” trzyma wysoki poziom literacki, umiejętnie łączy różne punkty widzenia, co sprawia, że jest wielce zajmującą lekturą w kontekście zachodzących na naszych oczach szybkich zmian technologicznych. /KM/

Przygotował zespół Instytutu Książki

Teksty:

Angelika Ciszek /AC/, Łucja Gawkowska /ŁG/, Beata Górka /BG/,
Katarzyna Humeniuk /KH/, Karolina Makiela /KM/, Jakub Pacześniak /JP/,
Agnieszka Urbanowska /AU/

Prowadzenie: Jakub Pacześniak

j.paczesniak@instytutksiazki.pl

www.instytutksiazki.pl